

VERHALEN UIT EEN VER VERLEDEN: HET VERHAAL VAN DIEDERIC VAN RIJN VAN ALKEMADE, EEN NEEF VAN DE ASSISTENT-RESIDENT

Door Marijke van Ittersum

In onze toekomstige 'Villa Insulinde' moeten verwijzingen naar ons verblijf in Nederlands-Indië voorkomen. Met die opdracht had de oom van Diederik zijn neef op pad gestuurd. 'Je hoeft niet zuinig aan te doen, mijn geldkoffers zijn in Indië goed gevuld,' had hij er glimlachend aan toegevoegd. 'Maar waarom in Gouda, oom', had Diederik gevraagd, toen ze op de veranda zaten van het prachtige huis op Zuid-Sumatra, dat zijn oom met zijn vrouw, Alida Maria Dijkhoorn, bewoonde. 'Ik ben daar geboren en getogen, jongen, dat weet je toch,' antwoordde zijn tante met zachte stem. 'En als je oom gepensioneerd is, gaan we daar wonen.'

Zo jammer dat ze nooit zelf kinderen hebben gehad, dacht Diederik, maar aan de andere kant waren de neven en nichten altijd welkom geweest bij hun 'Indische oom en tante'. En het was een eervolle opdracht, het

overzien van de bouw van 'Villa Insulinde' in het Van Bergen IJzendoornpark. Zijn oom, voluit Ingebregt Abraham van Rijn van Alkemade, was als twintigjarige jongeman togetreden tot het korps bestuursambtenaren in de Nederlandse kolonie. Hij werkte op Sumatra en het was geen gemakkelijke tijd geweest. Atjeh, het sultanaat in het noorden van Sumatra was het laatste opstandige gebied geweest met jarenlange oorlogen, die vanaf de invasie van het Nederlands gezag in 1873 maar bleven voortduren. In 1898 sloot zijn oom een nieuwe overeenkomst met de verslagen leiders van Atjeh. En in 1900 werd hij bevorderd tot resident (de hoogste bestuursambtenaar, red.) in Zuid-Sumatra en gestationeerd in Palembang.

Al snel werd er veel olie gevonden in Sumatra. Zijn oom had bij de oliemaatschappijen erg op een expeditie naar Jambi aange-

drongen, om te beoordelen of dit gebied winst zou kunnen opleveren. Diederik wist er het fijne niet vanaf, maar Jambi werd gedurende een conflict dat vier jaar duurde in 1906 door generaal Van Heutsz veroverd. Zijn oom was daarna betrokken bij de exploitatie van de olie en dat had hem vast geen windeieren gelegd.

Enmaal terug in Gouda ging Diederik aan het werk. Hij zocht een architect en kwam uit bij Willem Kromhout (het is niet zeker of Kromhout inderdaad de architect van Villa Honk is, red.). Kromhout was toen al een beroemd architect. Hij had het American Hotel aan het Leidseplein in Amsterdam ontworpen en gewerkt in Gouda had hij ook: hij ontwierp het Van Iterson-ziekenhuis, dat in 1910 geopend was, hetzelfde jaar dat zijn oom de grond in het Van Bergen IJzendoornpark van de gemeente kocht. En Kromhout

was om nog een reden favoriet. Hoewel in Rotterdam geboren, had hij van zijn tweede tot zijn tiende jaar in Nederlands-Indië gewoond en was in 1874 voor zijn schoolopleiding naar Gouda gestuurd, waar hij verder naar school ging. Hij was dus toch bijna een Gouwenaar!

Diederik kon goed opschieten met Willem. Hij bewonderde hem zeer. Zelf was hij al enkele keren naar Sumatra gereisd, toch altijd nog drie maanden per boot. Maar toen Willem als enige passagier met een zeilboot naar Nederland reisde, duurde dat maar liefst tien maanden! En hoe hield de toen tienjarige jongen zich bezig? Met tekenen! Daar heeft hij vast zijn voorliefde voor ontwerpen vandaan, dacht Diederik.

Kromhout ging aan de slag. Natuurlijk moest er een veranda komen met pilaren als herinnering aan Sumatra. Het huis moest groot zijn, imposant zelfs, met veel natuursteen, ornamenten, torentjes en erkers (elementen die tot de Um1800-stijl gerekend worden, red.). En toch, toch ontbrak er wat aan, dacht Diederik. Hij zat met de bouwtekeningen op schoot in de grote leren stoel in de kamer die hij gehuurd had in de Van Beverninghlaan.

Hij pakte een foto van zijn werktafel van de laatste keer dat hij bij zijn oom en tante op Sumatra was. En ineens wist hij het. Zijn oom droeg altijd een tropenhelm bij zijn smetteloos witte kostuum. En zo kreeg de koepel op het dak van 'Villa Insulinde' de vorm van een tropenhelm. En dat is tot op de dag van vandaag zo gebleven.

